

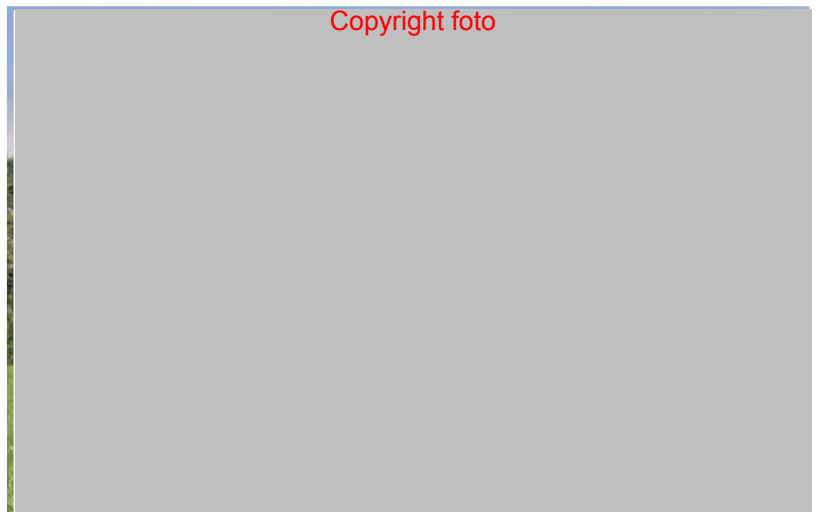
Genomicsuitslagen in scherp contrast met prestaties koeien

Graskoeien Korver merkeren slecht

Jarenlang fokte Hilbrand Korver uit Nederhorst den Berg stieren voor de KI. Hij spoelde steevast zijn beste koeien, om de embryo's vervolgens bij de rest van zijn veestapel in te zetten. Maar door de slechte ervaringen met de genomicstechniek is hij daarmee gestopt. „Genomics is je reinste boerenbedrog.”

Copyright foto

De met 87 punten ingeschreven Jaantje 434 (Canvas x Russel) is de hoogste lnet-koe van het bedrijf. Ze realiseert lactatiewaarden van de boven de 140. Haar merkerfokwaarden voor met name uierdiepte stellen echter teleur, ondanks dat ze zelf 87 punten voor haar uier heeft gekregen.

„Ik onderschrijf de bevindingen volledig.“ Met die boodschap belde Hilbrand Korver de redactie over een artikel dat in de mei-editie van Melkvee Magazine had gestaan. Uit dat artikel bleek dat de dochterfokwaarden van stieren slecht overeen kwamen met de eerdere genomicsfokwaarden. Ook een door Korver gefokte jonge stier werd vanwege zijn genomicsfokwaarde achteraf te vroeg afgevoerd. Daarnaast werd een koe van Korver – die nota bene een topper bleek op het CRV-teststation – alsnog afgewezen op basis van haar genomics en inmiddels heeft ook zijn huidige beste koe teleurstellende genomicsfokwaarden.

Tops

De KI-interesse voor de koeien van Korver stamt uit het begin van de jaren '90. In 1994 vertrok zijn eerste vaars Jaantje 193 (Sunny Boy x Amos x Tops) vanuit het Noord-Hollandse Nederhorst den Berg naar het Delta-testbedrijf in Kollum, waar ze met een lactatiewaarde van 130 de hoogste was. Het was het tijdperk waarin alleen de vaarsenproductie telde en koeien niet scherp genoeg konden zijn. Jaantje 193 kreeg voor haar uier en benen weliswaar 85 punten, maar voor haar type slechts 78 punten. „Ze had bespiering en was maar 1,41 meter groot. Ze zag er dus niet uit als een melkkoe, maar was het getuige haar hoge productie wel“, aldus de veehouder. Korver stelt dat niet de juiste koeien werden gewaardeerd. „Koeien moeten de kracht hebben om te leven en daarnaast produceren.“ De 60-jarige veehouder herinnert zich de stieren Nehls en Tops. „Typisch aan de Holsteinisering was dat de dochters van Nehls eruit zagen als melkkoeien en de Tops-dochters veel te gesloten waren. Toch bewijzen de uiteindelijke cijfers dat Tops ook qua productie beter was.“ Korver was al vroeg overtuigd van de kwaliteiten van Tops en gebruikte de stier vijf jaar lang op al zijn koeien, zolang ze zelf geen dochter van de stier waren. „Het was toen gewoon de beste stier. Zijn dochters leefden lang en gaven elk jaar meer melk“, luidt het eenvoudige commentaar.

Sober

Het 'Tops-type' past goed bij Korvers bedrijfsvoering. Het bedrijf is sinds de introductie van de melkquotering in 1984 nooit in omvang gegroeid (zie kader op pagina 11),

de veehouder melkt jaarlijks een quotum van 280.000 kilo melk vol. „Begin jaren tachtig hadden we twintig hectare grond en molken we op zijn hoogst zestig koeien. We hadden een intensief bedrijf, met alle toeters en bellen, zoals veel maïs en kunstmest. Maar na verloop van tijd merkte ik dat steeds meer koeien gingen trappen tijdens het melken en in 1981 kregen alle koeien melkziekte. Door de overmaat kunstmest was het gras in onbalans geraakt, zodanig dat het toevoegen van mineralen dat niet meer kon opvangen“, aldus Korver. „Als gevolg van de invoering van de superheffing ben ik de bedrijfsvoering gaan veranderen en langzaam gaan omvormen naar veel weidegang. We zijn een lagekostenbedrijf geworden en hebben alleen in de fokkerij geïnvesteerd.“ Als gevolg van de stijgende productie daalde het aantal melkkoeien tot de huidige veertig. Ze worden sober gehouden. De koeien krijgen ongeveer negen maanden weidegang. Alleen bij een grastekort in het vroege voorjaar en najaar krijgen ze kuilgras bijgevoerd en in de melkstal worden ze slechts bijgevoerd met droge pulp. „Ze hebben het tegenwoordig over graskoeien, maar de meeste koeien op grasbedrijven krijgen nog maïs of krachtvoer bijgevoerd om in leven te blijven“, glimlacht de veehouder.

Lange droogstand

„In Nederland is heel veel ruwvoer dat geen bestemming krijgt, bijvoorbeeld van natuurgroei, omdat melkvee alleen maar hoogwaardig voer kan krijgen voor de melkproductie“, stelt Korver. Hij heeft een pachtbedrijf, waarbij 5,5 van de 35 hectare grond in eigendom is. Korver huurt grond van Natuurmonumenten en van particulieren. De particuliere percelen zijn soms maar twintig meter breed en wel een kilometer lang. Voorheen werden die gebruikt voor het telen van vollegroei. Tegenwoordig staan er kassen op van nog 'slechts' enkele honderden meters lang. De grond erachter is nauwelijks toegankelijk voor machines en wordt dan ook niet bemest. Op deze schrale gronden weidt Korver zijn droge koeien. „Waar droge koeien normaal een kostenpost zijn, onderhouden ze hier het gebied en daarmee zorgen ze voor natuuroverblijfselen.“ Sinds 1994 zijn er van het bedrijf geen stiertjes meer voor de mesterij weggegaan. Korver spoelde stevast zijn beste koeien, om de embryo's bij de rest van zijn koeien in te

zetten. Omdat deze ontvangsterkoeien voor de fokkerij niet van belang zijn en volledige lactaties dus evenmin, staan ze soms wel een half jaar droog. Dit vanwege de geringe hoeveelheid melkquotum op het bedrijf en het feit dat de droogstand voor Korver geen kostenpost vormt. „We hebben de droge koeien zelfs in de winter een tijdlang buiten gehad.“

Voederconversie

Om zijn Holsteins onder de sobere omstandigheden te laten gedijen, heeft Korver altijd op bespiering gefokt. „Ik kijk naar de fokwaarden voor vleesindex en conditie. Als een stier laag scoort voor vleesindex, gebruik ik hem niet. Een hoge vleesindex geeft aan dat de stierkalveren bij de kalverhouders in ieder geval hard groeien en ik denk dan ook dat dieren met een hoge vleesindex een andere voeromzet hebben“, aldus de veehouder. Korver stelt dat een melkveehouder voor zijn inkomen bezig is melkeiwit te produceren en daarnaast vlees. „Melkveehouders beschouwen stiertjes voor de vleeskalverhouderij vaak als afval, maar dat is dubbel dom, want de vleeskalverhouderij gebruikt ook nog eens veel melkpoeder.“ Korver vindt het vreemd dat de wat geblokttere Holsteins vaak nauwelijks gewaardeerd worden, terwijl als veehouders eenmaal zijn gaan kruisen, die houding ineens overboord wordt gezet. De veehouder, die eerder ook fokvarkens hield, vindt de redenering van zijn collega's sowieso soms vreemd. „Melkveehouders kijken niet naar voederconversie. Een koe die de hele dag aan het voerhek staat, noemen ze een beste koe. Ik heb liever een koe die de hele dag achter in de wei ligt en toch voor een vol melkglas zorgt.“

Florin

Korver focust nadrukkelijk op de melkeiwitproductie en streeft al jarenlang naar een verlaging van het melkvetpercentage. „Het stoort me dat vet bij CRV bijna net zo belangrijk wordt gevonden als eiwit. Het produceren van melkvet kost veel energie, waardoor de voerbehoefte duidelijk hoger wordt en bovendien is vet in het superheffingstijdperk de beperkende factor. Overigens verwacht ik ook geen melkvetbehoefte in de toekomst.“ Het brengt hem bij zijn eerste

Jaantje 471 (AV 85, uier 85), de tweedekalfs Ricky-dochter van Jaantje 434, kreeg met het cijfer 8 (ondiep) bijna de maximale score voor uierdiepte. Dat ondanks de uitslag van de genomics-test van haar moeder, die een score van -4,5 voor uierdiepte liet noteren. Oftewel, haar moeder zou diepe uiers vererven.

De eenvoudige en als prefab zelfgebouwde, relatief goedkope koeienstal uit 1973 is sindsdien nooit uitgebreid.

teleurstelling rondom genomics. De bij CRV ingezette proefstier Elberg 222 Florin, een Ramos-zoon van 'stammoeder' Jaantje 340 (Russel x Ronald), werd op basis van zijn merkers na de proefperiode vroegtijdig afgevoerd. Korver vergelijkt de stier graag met zijn halfbroers en leeftijdgenoten Blarinckhorst Franchise en Blarinckhorst Romeo. „Franchise is op basis van zijn merkers als proefstier zelfs tot stiervader gepromoveerd en ook verscheen er ooit een dochtergroep van hem op de NRM. Dat terwijl de stier met een eiwitpercentage van -0,24 voor de Nederlandse markt niet interessant is. De merkers van Romeo waren niet goed genoeg om hem tot stiervader te promoveren, maar hij is nu wel de enige van de drie die op de stierenkaart staat. Dat terwijl de stier flink negatief scoort voor melk, hoger vet dan eiwit heeft en dus eigenlijk ook niet interessant is.” Florin scoort +366 kilo melk met -0,23 procent vet en +0,02 procent eiwit, in combinatie met een exterieur van 103 en goede cijfers voor gebruikskenmerken als levensduur, vruchtbaarheid en celgetal.

Merkertest

Vanaf 1994 zijn er vanuit Nederhorst den Berg veel vaarzen naar het inmiddels opgeheven Delta-testbedrijf in Kollum vertrokken. „Ik vond dat een mooi systeem, het was heel objectief”, aldus Korver. Een van de laatste

dieren die naar het Delta-testbedrijf vertrok was Jaantje 421 (Jocko x Russel). Deze dochter van Jaantje 340 liet er een vaarzenlijst noteren met een lactatiewaarde van 121 en scoorde 86 punten voor alle exterieuronderdelen. Waar ze voorheen zonder twijfel tot stiermoeder zou worden gebombardeerd, gooide de merkertest nu roet in het eten.

Na haar eerste lactatie kwam Jaantje 421 terug naar Noord-Holland. Om veterinaire redenen werd ze gestald bij Korvers schoonzoon Harm Jansen in Hilversum. Daar maakte ze inmiddels een derde lactatie van meer dan 13.000 kilo melk met 3,94 procent vet en 3,53 procent eiwit in 305 dagen, goed voor een lactatiewaarde van 129. Hoewel haar merkers eigenlijk niet goed genoeg waren voor het stiermoederschap, besloot Korver de koe te spoelen met Peinzer Boy en Mascol. Waar Peinzer Boy-zoon Elberg Expedition op basis van zijn merkers net onder zijn verwachtingswaarde scoorde, zat Mascol-zoon Delta Upfront er boven. CRV besloot om Upfront toch in te zetten, terwijl voor Expedition werd bedankt. KI Kampen zag de stier echter wel zitten en zette hem alsnog in.

Genen wel degelijk goed

„Jaantje 421 presteerde vergelijkbaar aan CRV's topdonor Delta Renate. Maar Renate heeft hogere merkers, waardoor CRV tegenwoordig

zo'n beetje haar hele fokprogramma aan deze koe ophangt, terwijl ze Jaantje links laten liggen”, stelt Korver.

Door de sobere bedrijfsvoering realiseren Korvers koeien op het eigen bedrijf geen extreme cijfers, maar de prestaties van zijn fokmateriaal op andere bedrijven bewijzen dat de genen wel degelijk goed zijn. Zo gingen er Jocko-embryo's naar de familie Borst in Heerhugowaard, waaruit twee volle zussen van Jaantje 421 werden geboren. Deze Groenibo Jane (AV 85) en Groenibo Jaan (AV 86) realiseerden inmiddels lactatiewaarden van respectievelijk 124 en 143. Prestaties die ervoor zorgden dat Groenibo Damascus (Mascol x Jocko) en Groenibo El Passo (Alexander x Mascol), een zoon en een kleinzoon van Jaan, inmiddels bij KI Kampen zijn ingezet. Overigens zette ook CRV inmiddels stieren uit deze koefamilie in.

Uierdiepte

In Nederhorst den Berg is Jaantje 434 (Canvas x Russel) inmiddels de hoogste Inet-koe van het bedrijf. De halfzus van Jaantje 421 realiseerde een vaarzenlijst van 16.467 kilo melk met 3,33 procent vet en 3,47 procent eiwit in 568 dagen, goed voor een lactatiewaarde van 147. In haar tweede, lopende lijst is haar lactatiewaarde voorspeld op 143.

De inmiddels met 87 punten ingeschreven koe is veelvuldig gespoeld en onderging ook een genomicstest. Het opvallendste merkereffect daarbij was de -2 voor uierdiepte. Oftewel, op basis van genomics ging de fokwaarde van Jaantje 434 voor uierdiepte twee punten naar beneden. „Ik begreep daar niets van. Jaantje 434 heeft met 87 punten een super uier, met een uierdiepte van 5, wat uitstekend is voor

BEDRIJFSGEGEVENS

Hilbrand en Elly Korver houden nabij Nederhorst den Berg, op de grens van de provincies Noord-Holland en Utrecht, een veestapel van 60 à 70 melkkoeien. Daarvan zijn er gemiddeld 35 aan de melk. Tot voor kort spoelde Korver stevast zijn beste koeien, om de embryo's bij de rest van de veestapel in te zetten. Vanwege het geringe bedrijfsquotum van 280.000 kilo melk, maken deze ontvangsters doorgaans korte lactaties, waarna ze worden uitgeschaard in natuurland. De 60-jarige Korver heeft sinds jaar en dag veel activiteiten buiten de deur (onbetaald), bijvoorbeeld als gemeenteraadslid, en besteedt de jongveeopfok al sinds de

jaren '70 uit. Korver strooit al jarenlang geen kunstmest meer en wendt in plaats daarvan varkensmest aan. Slechts de veelvuldige ET-sessies staan een biologische bedrijfsvoering in de weg.

Productie: 7.500 kilo melk met 3,70 procent vet en 3,50 procent eiwit

Stiergebruik: Impuls, Fidelity, Bertil, Diamond, Fiction
Rantsoen: dag en nacht weidegang, slechts aangevuld met droge pulp in de melkstal, in de winter graskuil en droge pulp
Grondareaal: 35 hectare grasland, waarvan 15 hectare natuurland

zo'n hoge productie", aldus Korver. „Ik heb me door CRV laten vertellen dat de koe zelf dan wel een goede uier kan hebben, maar dat de koe dat helaas niet vererft.“

Ricky-dochter Jaantje 471 en Shottle-dochter Jaantje J 609, beide dochters van Jaantje 434, bewijzen inmiddels echter het tegendeel.

De Shottle-dochter haalt met een 9 (ondiepe) voor uierdiepte de maximale score en heeft 86 punten voor haar uier gekregen (LW 127), terwijl de Ricky-dochter een 8 voor uierdiepte haalt en 85 punten voor haar uier heeft gekregen (LW 120).

Nog erger

„Een tijdje geleden las ik dat CRV een verbeterde genomicstest beschikbaar had. Omdat ik goede hoop had, liet ik Jaantje 434 opnieuw op merkers onderzoeken. Maar de uitslag was met -4,5 voor uierdiepte nu nog erger“, vertelt Korver. „De koe kwam daarmee op een verwachtingswaarde van slechts 94 voor uierdiepte, vererft dus ondergemiddeld voor uiers en daardoor ook voor duurzaamheid. Zo maak je van een beste koe een rotkoe“, klinkt het teleurgesteld. De merkertest liet de fokwaarde voor Inet van Jaantje 434 van 192 naar 174 kelderen, de NVI daalde van 139 naar 68, het exterieur van 104 naar 102 en de levensduur van 232 naar 69. De teleurstellende resultaten brachten Korvers vertrouwen in de genomicstechniek forse schade toe. „Ik ging er aanvankelijk vanuit dat merkerinformatie net zo betrouwbaar was als de roodfactor en vind de huidige ontwikkelingen erg jammer. Ik heb inmiddels met meerdere mensen van CRV gesproken, maar kom er niet verder mee. Als het slachten van Florin nou de enige vergissing was, kon ik

er nog mee leven, maar de hele fokkerij wordt aan de genomicstechniek opgehangen. Ze kijken alleen nog naar de merkers en niet meer naar de koe.“

InSire Talentscan

„Vanwege zijn hoge vleesindex van 110, heb ik de stier Support veel gebruikt. Omdat zijn celgetal elke lactatie slechter wordt, blijkt het achteraf geen goede keuze. Toch heeft CRV er tot voor kort zonen van ingezet. Ik ben van mening dat ze met de merkers aan Support hadden moeten zien dat de uiergezondheid niet deugde.“

Korver merkt op dat er recent meer zonen van stieren zijn ingezet, die het achteraf niet konden waarmaken, zoals bijvoorbeeld de broers Roppa en Butembo. „Ook Roppa werd op basis van zijn merkers in zijn proefperiode al stiervader, terwijl op basis van dochters Butembo inmiddels beter blijkt.“ Dat er desondanks nog weinig ontevreden fokkers uit de school zijn geklapt, verbaast Korver niet. „De fokkers hebben de fokkerijorganisaties nodig en bovendien moet je het verhaal in stand houden, zolang mensen erin geloven. Omdat er zoveel geld in wordt gestoken, ga je er ook vanuit dat het geen gebakken lucht is.“ Vanwege het gebrek aan vertrouwen in de genomicstechniek, spoelt Korver - wellicht tijdelijk - geen koeien meer. „Met zoveel

fokkerij-inspanning fiets je door de genomics gewoon de verkeerde kant op. Van mij mag de techniek in de ijskast en dan druk ik me nog voorzichtig uit. Werkelijke prestaties zijn verruild voor aannames en dat is niet goed.“ In dat kader hekelt Korver ook CRV's InSire Talentscan, waarmee veehouders door middel van een merkertest in hun jongvee kunnen selecteren en daarmee kunnen besparen op de opfokkosten. „Ik vind dat CRV haar jongveetest voor boeren moet intrekken, want het is je reinste bedrog. Vroeger kon je aan de presterende dieren zelf zien of ze goed waren, nu gaan we elkaar wijs maken dat we het kunnen zien met de Talentscan.“ ■

Jaantje 434.

Werkgroep Beter Zuivelbeleid

Hilbrand Korver was jarenlang actief voor de Werkgroep Beter Zuivelbeleid, welke in de jaren 70 werd opgericht. „Het was een tijd van melkoverschotten en massaprotesten. Bij kelderende melkprijzen probeerden wij constructief te denken. We zaten een beetje op de lijn van de huidige Nederlandse Melkveehouders Vakbond. In het verkeer heb je ook verkeersregels nodig“, wijst Korver vooruit naar het einde van de melkquotering in 2015. „Wij waren destijds voorstander van een quotering, in combinatie met een tien cent hogere melkprijs. De quotering is uiteindelijk wel gekomen, maar de tien cent niet.“

„Het was de bedoeling om het quotum niet verhandelbaar te laten zijn, maar dat is niet gelukt.“ Korver wijst er op dat groei niet automatisch een groter inkomen betekent. „Veel boeren zijn snel gegroeid met vreemd ka-

pitaal en familiekapitaal, maar dat levert niks op. Ik vind het verwonderlijk dat mensen die goed zijn in koeien melken, door hun drang om te groeien, nu ook medewerkers moeten en willen aansturen. Vaak blijkt dat niet te lukken, waardoor vrijwel iedereen die groeit, kiest voor automatisering. Bedrijven gaan draaien op kapitaal en niet meer op boeren.“

Korver zelf denkt voorlopig niet aan stoppen, hoewel hij geen opvolger heeft. „Zolang je gezond blijft, kun je op een heel eenvoudige manier boer blijven.“ Dat zijn bedrijf te klein zou zijn om over te nemen, vindt hij geen issue. „Landbouw is geen economische activiteit, bij elke omvang kan het niet. De boeren van nu gaan akkoord met de dubbele hoeveelheid werk en de helft van het inkomen van wat ze buiten de landbouw kunnen verdienen.“